

SYLVA

03
24

Syöpään sairastuneiden lasten,
nuorten, nuorten aikuisten ja
läheisten oma yhteisö

TUTKIMUS

Kun lapsi sairastuu syöpään,
koko perhe tarvitsee pitkäkestoista tukea

Lapsen sairastuessa on tärkeää tukea koko perhettä, jotta vanhemmat ja lapset selviytyvät pitkästä ja raskaasta sairausajasta mahdollisimman hyvin. Tuen kokonaisuutta kutsutaan nimellä psykososiaalinen tuki. Psykososiaalisella tuella tarkoitetaan tässä tutkimuksessa lääketieteellisen lääketieteellisen hoidon rinnalla kulkevaa kokonaisuutta, jonka olennaisia osia ovat taloudellinen tuki sekä mielen hyvinvoinnin ja jaksamisen tukeminen. Sylvan aiemmissa raporteissa näkyy, miten merkittävä välitön työtulojen menetys on perheille, kun 80 prosentissa perheistä toinen vanhemmista jää pois töistä hoitaakseen ja tukeakseen syöpään sairastunutta lasta. Useissa perheissä työstä pois jää äiti, joiden työtuloista euromääräinen menetys on ensimmäisenä vuonna keskimäärin 3700 euroa ja toisena 5700 (Salokangas ym., 2021). Tulonsiirrot eli tuet ja korvaukset kuitenkin paikkaavat näitä työtulojen menetyksiä. Tämä tutkimus pureutuu siihen, miten vanhemmat ovat kokeneet yhteiskunnalta saamansa tuen lapsen sairastuttua syöpään.

Monimutkaiset ongelmat ja monimutkainen järjestelmä

Lääketieteelliset tutkimukset ja hoidot käynnistyvät yleensä rivakasti, kun epäily lapsen syöpäsairaudesta herää. Lääketieteellinen hoito on Suomessa korkeatasoista ja suurin osa syöpään sairastuneista lapsista paranee (Lasten syövät, 2023). Lääketieteellinen hoito ei kuitenkaan vastaa kaikkiin monimutkaisiin ja monitasoisiin ongelmiin, joita syöpä aiheuttaa lapselle ja hänen perheelleen (Heikka ym., 2021). Syöpään sairastuneiden lasten perheissä arki onkin haastavaa ja koettelee vanhempien jaksamista.

Sosiaaliturvajärjestelmän etuoksineen ja palveluineen on tarkoitus tukea ihmisiä, joiden elämää sairaus koettelee. Perheiden elämäntilanteet ovat erilaisia, eikä tarvittavaa apua ja tukea ole automaattisesti tarjolla kaikille tarvitseville (Heikka ym., 2021; Harju ym., 2019). Lisäksi aiemmassa tutkimuksessa on havaittu, että kun vanhempien tulo- ja koulutustaso on heikompi, lasten riski kuolla syöpään on suurempi kuin parempituloisten ja korkeammin koulutettujen vanhempien lasten (Tolkinen ym., 2018). Myös järjestelmän monimutkaisuus on tunnistettu haaste, joka voi entisestään kuormittaa syöpään sairastuneen lapsen vanhempia (Virrankari ym., 2021).

Jotta sosiaaliturvajärjestelmää voitaisiin kehittää niin, että se tukee kaikkia syöpään sairastuneiden lasten perheitä entistä paremmin, tarvitaan lisää tietoa ja siksi toteutimme tutkimuksen siitä, miten nykyinen järjestelmä toimii ja mitä haasteita ja puutteita siinä koetaan olevan.

Tutkimus rakentaa kokonaiskuvaa palvelu- ja etuustarpeista

Vuonna 2023 haastattelimme vanhempia 19 perheestä, joissa lapsi oli sairastunut syöpään ja hankimme heitä

koskevaa tietoa myös Kelan rekistereistä saadaksemme kokonaisvaltaista tietoa perheiden palvelujen ja etuuskien tarpeista ja käytöstä sekä niihin liittyvistä asiakasprosesseista. Kysyimme, miten hyvin tarjolla olevat sosiaaliturvaetuuudet sekä sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut vastaavat perheiden avun ja tuen tarpeisiin silloin, kun perheen arki muuttuu lapsen syöpäsairaudesta vuoksi.

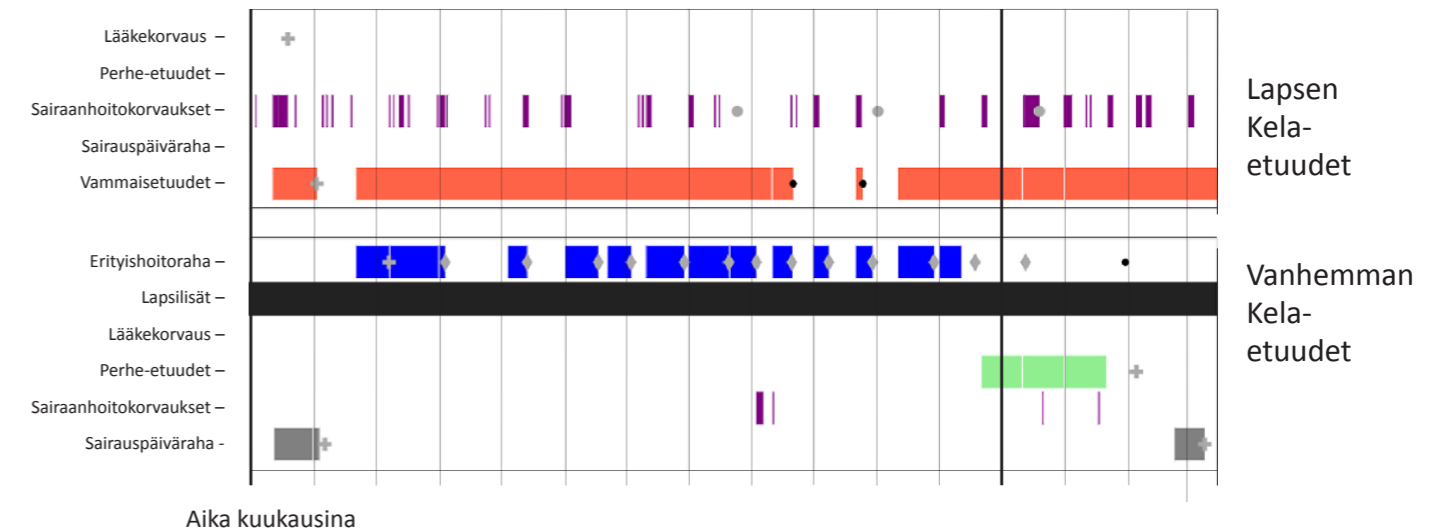
Kysyimme myös järjestöjen, kuten Sylva ry:n (Syöpään sairastuneiden lasten, nuorten, nuorten aikuisten ja läheisten oma yhteisö) tarjoamien palvelujen sekä perheiden omien verkostojen merkityksestä perheiden pärjäämisessä.

Syöpäsairaus aiheuttaa huolta ja muuttaa arjen täysin

Haastateltavat kertoivat, miten perheen elämä muuttuu, kun lapsi sairastuu syöpään. Koko perhe ja läheiset kantoivat huolta syöpään sairastuneen lapsen voinnista ja selviytymisestä. Lapsen syöpäsairaus vaikutti siis myös mahdollisten sisarusten ja muiden läheisten arkeen ja jaksamiseen. Tämän tutkimuksen tulokset vahvistavatkin aiempien tutkimusten johtopäätöksiä siitä, että lapsen syöpäsairaus vaikuttaa monella tavalla koko perheeseen ja usein myös lähipiiriin (ks. esim. Williams ym., 2014).

Haastateltavat kuvasivat, miten monenlaiset hoitotoimenpiteet ja sairaalakäynnit haastoivat perheen arkea. Tyypillinen ilmiö tutkimukseen osallistuneissa perheissä oli, että toinen vanhemmista jäi joksikin aikaa kokonaan pois töistä ollakseen lapsen kanssa sairaalassa ja huolehtimaan lapsen hoitotoimenpiteistä, lääkityksestä, ravitsemuksesta ja voinnin seuraamisesta myös kotiloissa sairaalajaksojen välissä.

Samalla, kun lapsen hoivasta aiheutuu työstä poissaoloja, vanhempien työtulot pienenevät ja taloudellisen tuen tarve kasvaa (Salokangas ym., 2021). Vanhemman jääminen

Kuvio 1. Esimerkki lapsen ja vanhemman saamista Kelan etuuksista diagnoosia seuranneen vuoden ajalta.

pois työstä ja perheen taloudellisen tuen tarpeen lisääntyminen lapsen sairastuttua syöpään on raportoitu myös kansainvälisessä systemaattisessa tutkimuskatsauksessa (Roser ym., 2019).

Taloudellinen tuki koostuu osista

Haastateltavat kertoivat hakeneensa monenlaista apua ja tukea eri tahoilta. Taloudellinen tuki oli monille haastateltaville välttämätöntä, sillä monissa perheissä toinen vanhemmista oli ollut pitkiäkin aikoja pois töistä sairaan lapsen hoitamisen vuoksi. Aiemman tutkimuksen mukaan työtulojen menetys on pitkäkestoista, sillä ne pysyvät verrokkiryhmää matalampina vielä 5 vuotta lapsen syöpädiagnoosin jälkeen (Salokangas ym., 2021).

Kaikki haastatellut perheet hyödynsivät useampaa kuin yhtä Kelan sosiaaliturvaetuutta. Monet vanhemmat olivat saaneet perhe-etuuksia ja lyhytaikaisesti sairauspäivärahaa. Jos sairas lapsi oli alle 16-vuotias, vanhempi oli saanut Kelasta erityishoitorahaa, joka on tarkoitettu korvaamaan lapsen sairaudesta tai vammasta johtuvaa tilapäistä ansionmenetystä. Haastateltuja perheitä koskeva rekisteridata osoitti, että erityishoitorahan käyttö oli edellyttänyt toistuvia hakemuksia. Monet haastateltavat kokivatkin erityishoitorahan hakemisen työlääksi, sillä sitä myönnettiin takautuvasti ja lyhyeksi ajanjaksoksi kerrallaan.

Syöpään sairastuneelle lapselle maksettiin usein sairaanhoidokorvauksia ja vammaistukea. Osa perheistä oli saanut Kelasta myös muita sosiaaliturvaetuuksia tai kuntoutusta. Kuvio 1 havainnollistaa lapselle ja vanhemmalle maksettujen Kelan etuuskien maksujaksoja.

Hyvinvointialueilta (ennen vuotta 2023 kunnilta) useimmat haastateltavista kertoivat saaneensa omaishoidon tukea ja erilaisia sosiaalipalveluita. Lisäksi monet perheet olivat saaneet taloudellista tukea esimerkiksi syöpäjärjestöiltä hoitopäiväkorvauksina.

Tuen saamiseen liittyy haasteita – neuvonta on tärkeää

Monet haastateltavat kertoivat saaneensa erityisesti sairaalan sosiaaliohjeiltoilta ja kuntoutusohjaajilta mutta myös muilta ammattilaisilta, syöpäjärjestöistä tai vertaisilta hyödyllisiä neuvoja etuuskien ja palvelujen hakemiseen. Ilman neuvontaa useimmat perheet eivät olisi osanneet tai ehtineet selvittää heille kuuluvia etuuksia. Harkinnanvaraisten etuuskien ja palvelujen hakeminen koetteli vanhempien jaksamista, sillä niiden saamiseen liittyi byrokratiaa ja epävarmuutta.

Osa haastateltavista mainitsi tilanteita, joissa jokin Kelan, hyvinvointialueen, kunnan tai järjestön tarjoama etuus tai palvelu oli heiltä jäänyt käyttämättä tiedonpuutteen vuoksi. Erilaisten etuuskien saamiseen liittyvät tiedonpuutteet tai viiveet rasittivat perheitä erityisesti lapsen syöpähoitojen alkaessa. Syöpähoitojen loputtua monet vanhemmat olisivat kaivanneet pitkäkestoisempaa tukea, sillä paluu tavalliseen arkeen oli monella tavalla haastavaa rankan elämänvaiheen jälkeen.

Julkista palvelujärjestelmää täydentävää tukea järjestöiltä

Kelan, hyvinvointialueiden ja kuntien etuudet ja palvelut vastasivat perheiden tuen tarpeisiin vain osittain. Järjestöiltä perheet kertoivat hakeneensa ja saaneensa erityisesti vertaistukea, minkä lisäksi perheet hyödynsivät järjestöjen tarjoamia taloudellisia tukia ja sairaalapaikkakunnilla sijaitsevia väliaikaisasuntoja. Sylva ry:n lisäksi perheet mainitsivat alueellisia syöpälapsiperheiden järjestöjä.

Monet vanhemmat kertoivat kaivanneensa lisäksi konkreettista arjen apua kotitöihin ja perheen muiden lasten hoitamiseen. Osa haastateltavista olikin saanut hyvinvointialueelta (ennen vuotta 2023 kunnalta) perheiden kotipalvelua tai muita sosiaalipalveluja, mutta näihin liittyen haastateltavat nostivat esiin kokemuksia palvelujen katkonaisuudesta. Osa perheistä oli hyödyntänyt myös järjestöjen tarjoamia palveluja ja vertaistoimintaa, kuten taideterapiaa tai perheleirejä.

Omien turvaverkkojen vahvuksissa on eroja

Haastattelujen perusteella sukulaisten ja ystävien apu oli monille perheille tärkeää. Myös aiemman tutkimuksen mukaan perheen omalla tukiverkostolla sekä perheen taloudellisilla, sosiaalisilla ja kulttuurisilla resursseilla on merkitystä sille, miten perhe pärjää sairauden kohdatessa (Rodgers ym., 2019). Haastateltujen perheiden omassa tukiverkostoissa oli selkeitä eroja. Osalle perheistä sukulaiset, ystävät, työkaverit tai naapurit tarjosivat merkittävää apua esimerkiksi lastenhoitoon ja kotitöihin. Osa vanhemmista taas koki saaneensa ammattiavun lisäksi melko vähän tukea perheen ulkopuolelta.

Haastatellut vanhemmat kuvasivat, miten kaikki huomio keskittyi akuutissa vaiheessa sairaan lapsen hoitamiseen. Syöpähoitojen kesto vaihteli, mutta osalla lapsista syöpä uusiutui ja hoidot jatkuivat useita vuosia. Sairastamisen

ja hoitojen pitkä kesto ja sairauden mahdollinen uusiutuminen vaativatkin perheitä resilienssiä eli kriisinkestävyttä (ks. McCubbin ym., 2002).

Osa haastatelluista vanhemmista kertoi, että tukea jaksamiseen ei ollut riittävän helposti saatavilla. Tukea omaan psyykkiseen hyvinvointiin ja kuntoutumiseen vanhemmat kertoivat hakeneensa ja saaneensa usein vasta lapsen hoitojen loppuvaiheessa tai niiden päättymisen jälkeen esimerkiksi psykologilta tai psykoterapiasta. Tilanteen kuormittavuudesta kertoo, että lapsen sairastuminen syöpään lisää todennäköisyyttä siihen, että vanhempi tarvitsee psykiatrista hoitoa (Vaalavuo ym., 2021).

Palvelujen ja etuuskien kokonaisuutta tulisi selkiyttää

Haastattelut tarjosivat kattavan kokonaiskuvan siitä, mihin kaikkeen syöpälapsiperheet tarvitsevat apua ja tukea, sekä siitä, miten erilaisia eri perheiden tilanteet voivat olla. Hyvinvointialueen terveys- ja sosiaalipalveluilla sekä Kelan etuuksilla ja palveluilla turvataan perheiden arkea vaikean sairauden kohdatessa. Perheet kertoivat lapsen saaneen syöpäsairauteen terveydenhuollosta pääsääntöisesti erittäin hyvää hoitoa. Sirpaleinen yhteiskunnan tarjoama tuki ei kuitenkaan riittävästi huomioi sitä, miten kokonaisvaltaisesti lapsen syöpäsairaus kuormittaa perheenjäsenten arkea ja jaksamista, kun lapsen hoitaminen vaatii merkittävästi tavanomaista enemmän aikaa ja voimavaroja.

Tutkimuksen tulokset nostavat esiin kokonaisvaltaisen tuen tarvetta. Kelan, hyvinvointialueiden eri toimijoiden ja järjestöjen yhteistyötä on aikaisemmankin tutkimuksen perusteella tarpeen tiivistää (Holmberg ym., 2023), ja yhteistyön tavoitteena tulisi olla palvelupolkujen virtaviivaistaminen. Kolmannen sektorin rooli on tärkeä vertaistuen mahdollistajana sekä julkisten sote-palveluiden täydentäjänä. Eri toimijoiden sujuvalla yhteistyöllä tulisi varmistaa, että kaikki perheet saavat tarvitsemansa etuudet ja palvelut riippumatta siitä, onko perheellä omaa lähiverkostoa tukena.

Lopuksi

Tämän tutkimuksen tulokset kertovat, että syöpään sairastuneiden lasten perheissä on tarvetta hyvin monenlaiselle psykososiaaliselle tuelle, kuten taloudelliselle tuelle sekä arjen avulle ja arjessa jaksamiselle. Syöpään sairastuneita lapsia ja heidän perheitään on määrällisesti vähän suhteessa koko väestöön, mutta tuen välttämättömyys näissä perheissä saa aika ajoin julkisuutta. Kolmas sektori, eli tässä tapauksessa Sylva ry ja muut syöpäjärjestöt, joutuvat pitämään asiaa julkisen keskustelun agendalla.

Nyt kun syöpään sairastuneiden lasten perheiden etuuskien ja palvelutarpeita on tutkittu, on perusteltua esittää, että tilanne myös muissa lasten vakavissa sairauksissa ja vammoissa on samansuuntainen. Lapsiperheiden tukeminen vaikeissa elämäntilanteissa on yhteiskunnallisesti erittäin tärkeä aihe, joten aiheen jatkotutkimus on tarpeen.

Näin tutkimus tehtiin

Tutkimukseen haettiin osallistujiksi syöpään sairastuneiden lasten biologisia vanhempia tai virallisia huoltajia. Tutkimuskutsu lähetettiin niille, jotka olivat Sylva ry:n kyselytutkimuksessa ilmaisseet kiinnostuksensa osallistua myös tähän Kelan tutkimukseen. Sylva ry:n jäsenyys ei ollut edellytys tutkimukseen osallistumiselle. Tutkimukseen osallistuminen oli osallistujille täysin vapaaehtoista ja perustui suostumukseen.

Vuonna 2023 aikana toteutetuilla haastatteluilla kartoitimme, mitä palveluja, etuuksia ja tukea vanhemmat kokivat perheen kaivanneen ja saaneen sekä miten hyvin saatavilla olleet palvelut ja etuudet olivat vastanneet

perheen tarpeisiin silloin, kun perheen arki muuttui lapsen vakavan sairauden vuoksi. Mukaan ilmoittautui 19 perhettä, joista äiti ja/tai isä yhdessä tai erikseen osallistuivat haastatteluihin.

Tavoitteenamme oli saada perheiden omakohtaiseen kokemukseen ja Kelan rekisteritietoihin perustuva kokonaiskuva vaikeassa elämäntilanteessa olevien perheiden tuen tarpeista sekä palvelujen ja etuuskien käytöstä. Haastatteluilla hankimme tietoa vanhempien kokemuksesta etuuskien ja palvelujen hakemisesta. Lisäksi kysyimme vanhempien näkemyksiä mahdollisista palvelujärjestelmän puutteista ja ratkaisuehdotuksista. Haastattelujen rinnalle hankimme Kelan rekisteritietoa siitä, mitä etuuksia ja palveluja haastateltavat olivat Kelasta tosiasiaa hakeneet ja saaneet.

Tässä julkaisussa kuvaamme tutkimuksen tavoitteet, menetelmät ja päälöydökset yleisellä tasolla. Tutkimuksen tuloksia julkaistaan myöhemmin tieteellisissä artikkeleissa ja osana väitöskirjaa.

Faktaa

Lasten ja nuorten aikuisten syövät

- Lasten ja nuorten syövät ovat useimmiten veri- ja imukudoksen syöpiä tai aivojen ja keskushermoston kasvaimia.
- Noin pari sataa lasta ja nuorta sairastuu syöpään vuosittain Suomessa. Esimerkiksi vuonna 2021 alle 20-vuotiailla todettiin 209 uutta syöpätapausta.
- Lasten syöpäsairauksien hoito on Suomen erikoissairaanhoidossa järjestetty hyvin ja tehokkaasti.
- Suurin osa lasten ja nuorten syövästä voidaan hoitaa, mutta esimerkiksi vuonna 2021 syöpään kuoli 25 alle 20-vuotiasta.

(Pitkäniemi ym., 2024)

- Harju, E., Hakulinen, A., Jones, M., Ojala, H., & Pietilä, I. (2019). Syöpäpotilaiden psykososiaalinen tuki ja terveydenhuollon yhteistyö järjestöjen kanssa: erikoissairaanhoidon henkilöstön näkökulma. *Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti* 2019: 56: 192–203. https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/119895/syopapotilaiden_psykososiaalinen_tuki_2019.pdf?sequence=2
- Heikka, T., Karjalainen, A., & Särkikangas, U. (2021). Kiitollisuutta, taloushuolia ja psyykkistä kuormitusta. Syöpään sairastuneiden lasten vanhempien ääni. *Sylva tutkimus*. Saatavilla verkossa: https://www.sylva.fi/uploads/sites/1/2021/12/93ed9cc9-sylva_tutkimus_raportti_aani_2021_final.pdf
- Holmberg, S., Jones, M., Vihervuori, S., & Harju, E. (2023). Järjestötoimijat ja syöpään sairastuneen psykososiaalinen tuki ja kuntoutus: Vastuut ja rajat erikoissairaanhoidossa. *Kuntoutus*, 46(2), 21–32. <https://doi.org/10.37451/kuntoutus.130989>
- Lasten syövät. (2023). Kaikki syövästä. <https://www.kaikkisyovasta.fi/tietoa-syovasta/syopataudit/lasten-syovat/>
- McCubbin, M., Balling, K., Possin, P., Friedrich, S., & Bryne, B. (2002). Family resiliency in childhood cancer. *Family relations*, 51(2), 103–111. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2002.00103.x>
- Rodgers, J., Valuev, A. V., Hswen, Y., & Subramanian, S. V. (2019). Social capital and physical health: An updated review of the literature for 2007–2018. *Social Science & Medicine*, 236, 112360. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0277953619303454>
- Roser, K., Erdmann, F., Michel, G., Winther, J. F., & Mader, L. (2019). The impact of childhood cancer on parents' socio-economic situation—a systematic review. *Psycho-Oncology*, 28(6), 1207–1226. DOI: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/pon.5088>
- Salokangas, H., Tahvonen, O., & Vaalavuo, M., (2021). Lapsen sairastuminen syöpään vähentää erityisesti äitien työtuloja. *Tietoa ja Tilastoja* 1/2021. *Sylva Tutkimus*. <https://www.sylva.fi/julkaisu/lapsen-sairastuminen-syopaan-vahentaa-etenkin-aitien-tyotuloja/>
- Pitkäniemi, J., Malila, N., Heikkinen, S., & Seppä, K., (2024). Syöpä 2022. Tilastoraportti Suomen syöpätilanteesta. Helsinki: Suomen Syöpäyhdistys. https://syoparekisteri.fi/assets/themes/ssy3/factsheets/syopa_2022_tilastoraportti.html#7_Kuolleisuus
- Tolkkinen, A., Madanat-Harjuoja, L., Taskinen, M., Rantanen, M., Malila, N., & Pitkäniemi, J. (2018). Impact of parental socio-economic factors on childhood cancer mortality: a population-based registry study. *Acta Oncologica*, 57(11), 1547–1555. <https://doi.org/10.1080/0284186X.2018.1478125>
- Vaalavuo, M., Tahvonen, O., & Salokangas, H. (2021). Lapsen sairastuminen syöpään aiheuttaa mielenterveysoireita etenkin äidille. *Tietoa & tilastoja* 2/2021. *Sylva tutkimus*. <https://www.sylva.fi/julkaisu/lapsen-sairastuminen-syopaan-aiheuttaa-mielenterveysoireita-etenkin-aidille/>
- Virrankari, L., Mattila, H., Saikku, P., Sihvonen, E., & Tervola, J. (toim., 2021). Tutkimuskatsaus Suomen sosiaaliturvan monimutkaisuuteen. *Sosiaaliturvakomitean julkaisuja* 2021:1. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-5434-2>
- Williams, P. D., Williams, K. A., & Williams, A. R. (2014). Parental caregiving of children with cancer and family impact, economic burden: nursing perspectives. *Issues in comprehensive pediatric nursing*, 37(1), 39–60. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.3109/01460862.2013.855843>

SYLVA RY

Syöpäsairaiden lasten vanhempien vuonna 1982 perustama yhdistys. / Sylvan jäseneksi voi liittyä tilaamalla toimistostamme liittymiskaavakkeen tai täyttämällä sen kotisivuilla www.sylva.fi. / Jäsenmaksu on varsinaisille jäsenille 20 euroa ja kannatusjäsenille 50 euroa. / Lehden tilaushinta ei-jäsenille on 30 euroa. / Tänä vuonna Sylva tiedottaa lehdellään neljä kertaa. Yhdistyksen yhteystiedot: Sylva ry Tammasaarenlaituri 3, 00180 Helsinki • www.sylva.fi •

sylva@sylva.fi / Osoitteenmuutokset: ilmoitetaan suoraan Sylvaan.

SYLVA-LEHTI

Päätoimittaja: Marika Aro, marika.aro@sylva.fi, 050 325 2570 / Toimitussihteerit: Sami Ruokangas ja Reetta Reinman

Kuvat: Susanna Kekkonen

Taitto: Juha Markkanen / T:mi Mark Kane

Painosmäärä: 100 kpl / Julkaisija: Sylva ry

Sylva suosittaa:

Lapsen sairastuessa syöpään perheessä tarvitaan lääketieteellisen hoidon lisäksi psykososiaalista tukea, johon kuuluu myös taloudellinen tuki sekä konkreettinen apu arkeen.

- **Suositus 1:** Lapsen sairastuminen syöpään muuttaa koko perheen arjen ja vaatii vanhempia suuntaamaan kaikki voimavaransa täysin tavanomaisesta poikkeavalla tavalla. Yhteiskunnallisen tukiverkoston tulisi toimia nopeasti tässä tilanteessa ja tarjota perheelle taloudellista tukea.
- **Suositus 2:** Perheillä ilmeni tarvetta monenlaisille yhteiskunnan tarjoamille etuuksille ja palveluille, mutta näiden hakeminen ja saaminen koettiin työlääksi ja edellytti sinnikkyyttä. Tällä hetkellä perheet saavat kaivattua ja kiiteltä apua kuntoutusohjaajilta sekä sairaaloiden sosiaaliohjaajilta.
- **Suositus 3:** Kelan, hyvinvointialueiden ja järjestöjen yhteistyötä on tarve tiivistää palvelupolkujen selkeyttämiseksi. Yhteistyön keskiössä tulisi olla sairastuneen lapsen vanhempien palveluiden sujuvuus ja pitkäkestoisuus.

Lisätietoja tästä tutkimuksesta

Ella Näsi / tutkija, Kela / ella.nasi@kela.fi

Lisätietoja Sylvan tutkimuksista:

Antti Karjalainen / tutkimus- ja kehitysjohtaja / antti.karjalainen@sylva.fi

**Se ei ole ohi, kun se on ohi.
Tuen tarve jatkuu, vaikka syöpähoitot päättyvät.**

SYLVA

Sylva ry
Tammasaarenlaituri 3, 00180 Helsinki
Y-tunnus: 0585784-7
www.sylva.fi • www.fuckcancer.fi

Facebook: Sylva ry • Fuck Cancer Suomi Instagram: @sylva_ry • @fuckcancerfi X: @fuckcancerfi • @sylva_ry